

Strategirapport för Kosovo september 2010 – augusti 2011

SAMMANFATTNING

Sida bedömer att genomförandet av samarbetsstrategin för Kosovo 2009 – 2012 fortskrider i huvudsak enligt plan. En halvtidsöversyn genomfördes i maj 2011. Vid översynen konstaterades att målsättningarna i strategin är fortsatt relevanta. Inom sektorn demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter finns stora utmaningar. Uppbyggnaden av demokratiska institutioner startade på en tämligen grundläggande nivå och processen att stärka kapaciteten inom offentlig förvaltning går långsamt. Det civila samhället är fortfarande svagt och har inte kapacitet att fullt ut verka som demokratifrämjare. Även inom övriga sektorer där Sverige är aktivt utgör bristande kapacitet inom central och lokal förvaltning den största risken för att framgångsrikt genomförande. Inom utbildning och skog avancerar arbetet mot sektorprogramstöd. Det svenska stödet syftar till att stärka ägarskap och kapacitet inom respektive ministerium. Den politiska instabiliteten, främst i norra Kosovo, och det ansträngda ekonomiska läget utgör också potentiella risker i genomförandet. Det svenska samarbetet med European Commission Liaison Office (ECLO) sker främst inom olika koordineringsgrupper. Förutom ECLO:s månadsmöten med medlemsstater (MS+) sker koordinering också inom samtliga tre sektorer där Sverige är aktivt. Sverige sitter dessutom med i styrgruppen för "EU education Swap project" samt i den lokala rådgivande kommittén för TACSO (Technical Assistance for Civil Society Organisation).

1. INLEDNING

Utvecklingssamarbetet styrs av strategin för Kosovo 2009-2012. Det övergripande målet för det svenska utvecklingssamarbetet är stärkt EU-närmande, ökad stabilitet och ekonomisk tillväxt. Samarbetet är inriktat på följande områden: miljö och klimat, utbildning samt demokrati och mänskliga rättigheter.

2. EKONOMISKT UTFALL

Allokeringen för Kosovo 2011 uppgår till 80 MSEK. Till och med den 31 augusti 2011 har totalt 50,3 MSEK utbetalats. Detta motsvarar 63 % av anslaget för 2011. Bedömningen är att utbetalningarna under 2011 kommer att uppgå till 88 MSEK.

	Allokering 2011 (MSEK)	Utbetalda medel jan-aug (MSEK)	Prognos jan-dec 2011 (MSEK)
Miljö och klimat		11,5	28
Utbildning		11,8	25,8
Demokrati och mänskliga rättigheter		27	34,2
Totalt	80	50,3	88¹

Bemyndiganderam är 250 MSEK, varav 50,5 MSEK är in-tecknat under 2012 - 2014.

3. RESULTAT

3.1 Sektor/Verksamhetsområde 1:

Miljö och klimat

Antal avtalade insatser: 9

Under perioden januari – augusti 2011 har 3 insatser slutförts medan fyra nya avtal har signerats.

3.1.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Lokal fysisk planering, fas 2

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals- period	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbets- partner	Samarbets- form	Svensk andel av totala stödet (%)
45	2008 04- 2011 12	45	UN Habitat	Projektstöd	100

Insatsens huvudsakliga mål: En förbättrad och inkluderande process för utvecklingsplaner i kommuner och städer.

Resultat²:

- Nya strategier, riktlinjer och handlingsplaner har utvecklats på lokal nivå i linje med regeringens prioriteringar.
- Relevanta sektorplaner har inarbetats i befintliga planeringsprocesser.

¹ Utbetalningarna kan variera mellan 72 och 88 MSEK utan ett regeringsbeslut.

² MuSPP2 Semi-annual report 2011

- I deltagande planeringsprocesser, med representation av såväl civilsamhället samt privata företag, har handlingsplaner för genomförande av projekt utvecklats.
- Riktlinjer och handlingsplaner har beaktat behov inom utsatta grupper.

Sidas resultatbedömning samt bedömning av risker:

Projektet bedöms framskrida i huvudsak enligt plan, inga stora avvikelser har rapporterats. Utbetalningar har gjorts enligt avtal. Enligt en oberoende utvärdering³ har programmet fortsatt hög relevans för utvecklingen av Kosovos kommuner och städer. Programmet har förlängts med ytterligare tre år, med en tydligt beskriven utfasning. Ett antal risker har identifierats. Det instabila läget i norra Kosovo riskerar att inskränka de etniska minoriteternas möjligheter att fullt ut delta i projektets aktiviteter. Decentraliseringsprocessen omfattar inte en finansiell delegering, varför kommunernas möjligheter till planering och genomförande begränsas. Den ansträngda ekonomiska situationen i Kosovo kan komma att påverka möjligheterna för kostnadsdelning. Tidigare erfarenheter är dock positiva och politisk instabilitet har inte nämnvärt påverkat genomförandet. Ett samförståndsavtal som definierar omfattningen av samarbetet, roller, ansvar och skyldigheter har tecknats mellan parterna som ett led i att stärka engagemang och ägarskap.

Insats 2: Stärkande av hållbart privat och decentraliserat skogsbruk

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
36	2009 01-2013 06	20	SNV	Projektstöd	80

Insatsens huvudsakliga mål:

- En fungerande modell för decentraliserat skogsbruk utvecklad och testad.
- Ökad kompetens för skogsbruk.
- Regionala och lokala intresseorganisationer för privata skogsägare bildade.

Resultat⁴:

³ Review of Sustainability of the Capacity Building Component in the Municipal Spatial Planning Process Program in Kosovo - Miroslaw Warowicki, Örjan Mohlund april-maj 2011

⁴ Strengthening Sustainable Private and Decentralised Forestry Annual report 2011 och diskussioner på årligt uppföljningsmöte

- Ett antal intresseorganisationer för privata skogsägare har etablerats och ger stöd och service till medlemmarna.
- Decentraliserad skogsadministration har introducerats i utvalda kommuner.
- Ett antal skogsingenjörer (män och kvinnor) har utexaminerats och fått anställning.
- Ett regionalt samarbete mellan skogsägarnas intresseorganisationer har etablerats.
- Ett antal kommuner har engagerats i genomförandet av den centrala övergripande planen för skogsadministration.

Sidas resultatbedömning samt bedömning av risker:

Genomförandet av programmet framskrider väl, men har blivit något försenat på grund av valet. Tack vare omorganisation och etablerandet av flera intresseföreningar har antalet privata skogsägares möjligheter att bevaka sina intressen ökat. Ett starkt engagemang i kommunerna är betydelsefullt för programmet. Ett minskat stöd från de lokala myndigheterna skulle utgöra en risk för genomförandet. Programmet kommer därför även fortsättningsvis att lägga stor vikt vid kapacitetsbyggande åtgärder som ett led i att stärka det lokala ägarskapet. Den ökade involveringen av privata skogsägare skapar förväntningar på förändring som riskerar att leda till ett ökat tryck på myndigheter som de inte har förutsättningar att hantera. Som ett led i att hantera olika aktörers förväntningar kommer projektet att stödja de nationella och lokala intresseorganisationerna men också förbättringen av servicen till privata skogsägare samt inkluderingen av frågor rörande privat skogsbruk i den fortsatta reformprocessen.

Insats 3: Lokala miljöhandlingsprogram i sydöstra Europa

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals-period	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbets-partner	Samarbets-form	Svensk andel av totala stödet (%)
6	2007 11-2011 06	6	Regional Environmental Centre- REC	Projektstöd	100

Insatsens huvudsakliga mål:

- Förbättrad lokal miljöplanering
- Lokala miljöinvesteringar
- Förbättring av miljöledningssystem

Några resultat⁵:

- Fem utvalda kommuner har genomfört aktiviteter identifierade i lokala miljöhandlingsplaner.
- Kommunerna har engagerat medborgare av olika etnisk bakgrund i planeringsprocessen.
- Ett antal miljöinvesteringsprojekt är framgångsrikt genomförda i samtliga deltagande kommuner.

Sidas resultatbedömning samt bedömning av risker:

Projektet avslutades i april 2011. Resultatet av stödet har, som en del av en regional utvärdering, bedömts vara positivt. Sida och REC har undertecknat en ny överenskommelse för stöd till ytterligare 10 kommuner, varav några är "minoritetskommuner". Det nya projektet startade nyligen och därför finns hittills inga resultat att rapportera. De lokala miljöplanerna överensstämmer i innehåll och ambition väl med vad som diskuteras i det utkast till reviderad nationell miljöstrategi, som stöds av Sverige. Risk finns att metodiken för framtagande av lokala miljöplaner inte kommer att integreras i befintliga institutionella strukturer. För att säkra att erfarenheter tas till vara har REC ingått avtal med de nationella motparterna och arbetar målmedvetet med mobilisering.

3.1.2 Bedömning av strategins sektormål för miljö och klimat**Sektormål:**

- (a) *Ökad kapacitet för Kosovo att hantera långsiktiga ekologiska och klimatrelaterade problem i enlighet med EU:s normer.*
- (b) *Förstärkt kapacitet för genomförandet av miljöplaner på nationell och lokal nivå.*
- (c) *Ökad produktivitet inom skogsbruket och ökad kapacitet för hållbart nyttjande av skogsresurser.*

Bedömning av utvecklingen mot sektormålen för Miljö:

Ministeriet för miljö och fysisk planering (Ministry of Environment and Spatial Planning) har gjort betydande framsteg vad gäller lagstiftning inom området. Det har skett genom lagar gällande miljökonsekvensbeskrivning och strategisk miljöbedömning, som antogs i september 2010. Dessutom har ett regelverk utarbetats som inbegriper allmänhetens deltagande i miljökonsekvensbeskrivningar. Anpassningen till EU:s miljönormer är emellertid på ett initialt stadium, men den antagna lagstiftningen visar på att framsteg sker. I den pågående decentraliseringsprocessen har ett antal ansvarsområden gällande miljöstyrning och miljöskydd förflyttats från

---

⁵ Local Environmental Action Planning for Sustainability in South-eastern Europe - Slutrapport

ministeriet till kommunerna. De nya lagarna förpliktigar kommunerna att utveckla, godkänna och genomföra strategier och handlingsplaner för stadsplanering, miljöstyrning och miljöskydd.

Bedömning av Sveriges bidrag mot målen:

Sverige har stött revideringen av Kosovos miljöstrategi genom att finansiera expertstöd till ministeriet för utvecklandet av den reviderade nationella miljöhandlingsplanen 2011-2020. Strategi och handlingsplan är anpassade till EU-normer. Sverige stödjer dessutom ett antal kommuner i utarbetandet och genomförandet av lokala miljöhandlingsplaner. Båda dessa stöd bedöms vara värdefulla bidrag för möjligheten att nå målen.

Bedömning av utvecklingen mot sektormålet för Skogbruksutveckling:

Under 2010 antog regeringen en utvecklingsstrategi för skogsbruk 2010-2020. Huvudmålet i strategin är att öka skogssektorns bidrag till den nationella ekonomin genom hållbar användning av skogsresurser. Såväl strategin som handlingsplanen för skogsbruk har uppmärksammats positivt i EU:s framstegsrapport 2010 och en politisk ambition för en institutionell reform finns.

Bedömning av Sveriges bidrag mot målet:

Den av Kosovos regering beslutade utvecklingsstrategin för skogsbruk 2010-2020 har varit betydelsefull och ligger som grund för den pågående process som syftar till att förbereda ett sektorövergripande stöd för skogsbrukssektorn. Processen genomförs i nära samarbete mellan ministeriet för jordbruks-, skogs- och landsbygdsutveckling och Sverige. Ett antal givare aktiva inom sektorn är också involverade. Sverige och ECLO är båda engagerade i stöd för skogssektorn och deltar i samma samordningsmöten, under ledning av ministeriet för jordbruk, skogsbruk och landsbyggnadsutveckling.

Sverige stöder även den pågående decentraliseringsprocessen genom projektet "Decentraliserat skogsbruk". Det är Sidas bedömning att dessa insatser bidrar till möjligheten att nå målet.

3.2 Sektor/verksamhetsområde 2:

Utbildning

Antal avtalade insatser: 3

Under perioden januari – augusti 2011 har 2 insatser slutförts medan 0 nya avtal om insatser har undertecknats.

3.2.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: International Business College of Mitrovica, IBCM

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals-period	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbets-partner	Samarbets-form	Svensk andel av totala stödet (%)
30	2008 12 - 2012 06	20	Holländska NGO SPARK	Projekt	45 %, (exkl. Kosovos andel)

Insatsens huvudsakliga mål:

- Att skapa en högre yrkesinriktad skola för handel och administration i Mitrovica som utexaminerar unga professionella tjänstemän och företagsledare med vana att arbeta i multietniska sammanhang.
- Att skapa förutsättningar för nya anställningar, med fokus på praktiska kunskaper och att underlätta uppstart av egenföretagare.
- Att bidra till Kosovos EU-integration genom att tillhandahålla en modern läroplan gällande handel med EU.

Några resultat⁶:

- En skola är etablerad, än så länge i temporärt hyrda lokaler
- Byggnadsprocessen för den del av skolans lokaler som ska ligga norr om floden Ibar har påbörjats.
- Lärare och administrativ personal har anställts och en läroplan har utarbetats.
- Skolan är nu inne på sin tredje årskull med totalt 124 inskrivna studenter. Stipendier har framgångsrikt delats ut.

Sidas resultatbedömning samt bedömning av risker:

Projektet fortskrider väl, men har försenats och Sida har därför tillåtit en förlängning inom befintlig budget. IBCM närmar sig ett av sina utvecklingsmål - att öka integrationen i regionen - genom att studenterna kommer från olika etniska grupper samt att lärarna arbetar på båda sidor av floden Ibar. Insatsen kommer att behöva ytterligare finansiering för att en yrkesskola ska kunna etableras och drivas långsiktigt. En risk för projektets genomförande är bristen på finansiering. Den nya skolbyggnaden i söder är fortfarande beroende av finansiering från ministeriet för utbildning, vetenskap och teknik. Sverige har en pågående dialog med ministeriet rörande detta. Den politiskt instabila situationen i norra Kosovo fortsätter också att ha starkt inflytande på IBCM:s utveckling. SPARK har utvecklat en riskanalys för IBCM och har hittills hanterat det känsliga läget på ett klokt och avvägt sätt och håller ambassaden kontinuerligt informerad.

Insats 2: Forum Syds ungdomsprogram

Avtalat	Avtals-	Utbetalade	Samarbets-	Samarbets-	Svensk
---------	---------	------------	------------	------------	--------

⁶ Annual Progress Report 2010, samt ansökan om fortsatt stöd september 2011

belopp (MSEK)	period	medel hittills (MSEK)	partner	form	andel av totala stödet (%)
19,6	2009 05 – 2013 08	10,6	Forum Syd	Projekt	100%

Insatsens huvudsakliga mål: De unga kvinnor och män som omfattas av projektet är organiserade så att de kan delta i beslutsprocesser, hävda sina rättigheter och få stöd av ansvariga myndigheter.

Resultat⁷:

- Ett samarbetsavtal mellan Forum Syd och ministeriet för ungdom, kultur och sport samt ministeriet för utbildning, vetenskap och teknik har ingåtts.
- Forum Syds lokala genomförandeorganisationer har organiserat sig för att bevaka och följa upp genomförandet av Kosovos ”Youth Empowerment Strategy”.
- En kurs i Ledarskaps- och ungdomsarbete har avslutats, 40 studenter har genomgått utbildning till ungdomsledare.
- Ett antal ungdomsorganisationer har etablerats i syfte att nå ungdomar inom minoritetsgrupper.
- Arbetsgrupper på kommunnivå har etablerats för att övervaka genomförandet av lokala ungdomshandlingsplaner.

Sidas resultatbedömning samt bedömning av risker:

Projektet fortgår enligt plan. Kosovo har än så länge ingen formell utbildning för ungdomsledare. Förhoppningen är att kursen för Ledarskaps- och ungdomsutbildning ska införlivas i den formella högskoleutbildningen och att ungdomsledare ska bli en etablerad och efterfrågad yrkesgrupp. En risk som potentiellt kan minska effekten av projektet är att Kosovos regering inte ger ungdomsfrågor hög prioritet. Trots att en ny lag antagits gällande ungdomars medinflytande och deltagande är genomförandenivån fortfarande svag, frågan om ungdomars inflytande hamnar lätt i skymundan. Detta reflekteras även i fördelningen av finansiella resurser där budgeten för ungdomssektorn endast är symbolisk och oproportionerligt låg i förhållande till antalet ungdomar och deras behov. Dialogen med relevanta ministerier fortgår i positiv anda.

Insats 3: Kapacitetsuppbyggnad inom utbildningssektorn för framtagande av en sektorsstrategi och för utvecklandet av ett sektorprogram

⁷ Semi-annual narrative program report Forum Syd Kosovo programme January-June 2011.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
5 856 678	04-2009 – 03-2012	4 608 951	SIPU International	Tekniskt bistånd	100 %

Insatsens huvudsakliga mål: Att utveckla ett förslag till strategi för utbildningssektorn i samråd med berörda parter i Kosovo samt att utveckla ett programbaserat stöd för genomförandet av strategin.

Några resultat⁸:

- Kosovos regering har utarbetat och formellt antagit en strategi för utbildningssektorn för perioden 2011-2016.
- En omfattande kapacitetsuppbyggnadsplan har skapats i syfte att stärka ministeriet inför genomförandet av strategin.
- Utkast till dokument och mekanismer som behövs för att skapa ett programbaserat stöd har utarbetats.

Sidas resultatbedömning samt bedömning av risker:

Projektet framskrider huvudsakligen väl men med några förseningar, en förlängning med utökad budget har därför godkänts och beslutats. Utbildningsstrategin skapar förutsättningar för ett mer effektivt utbildningssystem. Processen mot ett sektorprogramstöd fortskrider. Den största risken för projektet ligger i den låga kapaciteten på ministeriet. Den antagna kapacitetsuppbyggnadsplanen och den av Sverige initierade process som väntas leda till en gemensam fond för genomförandet av planen syftar till att hantera risken. Andra risker med projektet är förändringar inom den högsta ledningen som kan leda till minskat ägarskap, samt risken att utbildningsstrategin inte får tillräcklig finansiering i den nationella budgeten och därmed kan genomförandet komma att äventyras. Dialog med berörda ministerier samt intensivt stöd till utbildningsministeriet fortsätter.

3.2.2 Bedömning av strategins sektormål för utbildning

Sektormål:

- (a) Kosovo uppnår ökad kapacitet för planering, genomförande och uppföljning av sektorplanen för utbildningsområdet.
- (b) Fler kvinnor och män blir yrkesverksamma inom det område inom vilket de erhållit yrkesutbildning.

⁸ Kosovo Education Strategic Plan (KESP) 2011-2016, Capacity Building Programme for the Ministry of Education, Science and Technology of the Republic of Kosovo (December 2010), samt utkast av Performance Assessment Framework, T&R for en årlig uppföljningsmekanism, Memorandum of Understanding för en Pooled Fund osv.

Bedömning av utvecklingen mot sektormålen

Sida bedömer att sektormålen är på väg att uppfyllas men med vissa förseningar. En strategi för reformering av utbildningssektorn med tillhörande genomförandeplan har utarbetats och godkänts av regeringen. En kapacitetsuppbyggnadsplan med syfte att stödja genomförandet av strategin har färdigställts. Processen mot ett programbaserat stöd för utbildningssektorn fortskrider. De främsta riskerna är otillräcklig kapacitet inom berörda ministerier och administration, lågt ägarskap samt bristande samordning.

Bedömning av Sveriges bidrag mot målen:

Sverige har stött ministeriet i arbetet med utbildningsstrategin. Sverige fungerar som fokuspunkt för samarbetspartners inom sektorn och arbetar aktivt för att öka givarsamordning, harmonisering och ett ökat nationellt ägarskap. Dessutom leder Sverige en arbetsgrupp för att sätta upp en gemensam fond som ska användas till stöd för ministeriets kapacitetsutvecklingsplan. Sverige samarbetar med ECLO inom ramen för 'EU Education Swap project' avseende kapacitetsutveckling för utbildningsministerier. Sverige sitter dessutom med i EU-projektets styrgrupp. Det svenska bidraget till IBCM förväntas leda till att ett nytt område inom yrkesutbildning, och inom utbildningssektorn i sin helhet utvecklas. Det bidrar till att skapa en yrkesmässigt utbildad kärna av högt kvalificerade yrkesmän och entreprenörer. En ny yrkeskategori, ungdomsledare, håller också på att etableras i Kosovo.

3.3 Sektor/verksamhetsområde 3: Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter

Antal avtalade insatser: 11

Under perioden januari – augusti 2011 har 1 insatser slutförts medan 1 nya avtal om insatser har undertecknats.

3.3.1 Resultat på insatsnivå Insats 1: Fastighetsskatt

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)

27	2008 09- 2012-06	21	Skatteverket	Projektstöd	86
----	---------------------	----	--------------	-------------	----

Insatsens huvudsakliga mål:

- Kraftigt ökade kommunala intäkter från fastighetsskatten.
- En effektiv administration av fastighetsskatt i alla kommuner.
- En rättvis och lika behandling av skatteskyldiga i hela Kosovo.

Resultat⁹:

- Fastighetsskatten i Kosovo har ökat från 8 MEUR till 12 MEUR (59 %) sedan projektets start; vilket är högre än målet.
- Inkomsterna från skatten kan disponeras av Kosovos kommuner, och användas för offentliga tjänster såsom skolor, vägar och investeringar i infrastruktur.
- Projektet har levererat ett nytt datoriserat system för administration av fastighetsskatt, utbildning för administrativ personal samt informationsmaterial till skattebetalarna.

Sidas resultatbedömning samt bedömning av risker:

Utbetalningarna fortlöper enligt plan. Efter förfrågan från finansministeriet beslutade Sida om en förlängning av projektet. Som grund för beslutet låg en förväntad höjning av fastighetsskatten med ytterligare totalt 20 %, vilket bedömdes som tillräckligt motiv för svenskt fortsatt stöd. En identifierad risk är att utbildade personer byter arbete på grund av låg lön i offentlig förvaltning. För att minska risken för korruption i ägarregistret, exempelvis att ge vissa personer skattelättnader, har projektet arbetat aktivt för att säkerställa öppenheten i systemet. Projektet har hanterat uppkomna risker genom bland annat bra kommunikation samt genom en flexibilitet från projektledarna. Reviderade projektplaner har antagits när nya behov eller risker har upptäckts.

Insats 2: Kosovos folkräkning (UNOPS)

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
20,0	2010-12 2013-12	20,0	UNOPS	Fond	18,7%

Insatsens huvudsakliga mål: Att bidra till att Kosovos folk- och bostadsräkning genomförs enligt internationell standard.

⁹ Property Tax Semi-annual report 2011

Resultat¹⁰:

— Folk- och bostadsräkningen genomfördes i april 2011 och omfattade 34 av Kosovos 37 kommuner

Sidas resultatbedömning samt bedömning av risker:

Projektet framskrider väl och den totala utbetalningen är genomförd. UNOPS är genomförande partner för upphandling, logistik och övervakandet av aktiviteter i samarbete med Kosovos statistikmyndighet. Europeiska kommissionen bistår statistikmyndigheten med konsultstöd och den internationella övervakningsorganisationen (International Monitoring Organisation) kontrollerar att internationell standard och krav följs. Trots alla försök till att inkludera norra Kosovo kunde en folkräkning i det området inte genomföras eftersom det nödvändiga samarbetet med invånarna i de norra delarna inte kunde säkerställas. Inledande resultat har presenterats och bearbetningen av fakta samt kvalitetssäkring fortskrider som planerat.

Insats 3: Kvinna till Kvinna (KtK)

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet(%)
25.1	2007-12 2012-06	25.1	Kvinna till Kvinna	Projekt	100%

Insatsens huvudsakliga mål:

- Ökat samarbete mellan kvinnor med olika etnisk bakgrund
- KtK:s partnerorganisationer har ökat sitt intresse för att delta i den politiska debatten.
- KtK:s partnerorganisationer har ökat sitt påverkansarbete kring frågan om könsrelaterat våld.
- Deltagande av partnerorganisationer i samråd och opinionsbildning riktat till EU-aktörer

Resultat¹¹:

— KtK:s partnerorganisationer har bidragit till utarbetandet av ett tillägg till lagen om våld mot kvinnor, som nu antagits av parlamentet.

— Ett samförståndsavtal har ingåtts med kommuner för att öka tillgången och kvaliteten på tjänster för offer utsatta för könsrelaterat våld

¹⁰ Protokoll från styrgruppsmöten där Sverige sitter med, presentation av preliminära resultat, IMO's rapport och godkännande av processen.

¹¹ Kvinna till Kvinna Result report for Kosovo January 2008-May 2011

- Ett samförståndsavtal har ingåtts med ministeriet för arbetsmarknadsfrågor och social välfärd vad gäller stöd för grundläggande behov (mat, hygienprodukter och läkemedel) för offer för våld i hemmet.
- KtK:s partnerorganisationer har förbättrat sitt samarbete med polis och centrum för social välfärd vad gäller stöd till offer för könsrelaterat våld.
- Förbättrade relationer mellan kosovoserbiska och kosovoalbanska kvinnoorganisationer, vilket lett till minskade spänningar och en ökad känsla av trygghet bland framför allt serbiska kvinnor, 90 % av KtK:s samarbetsorganisationer har varit aktiva inom multietniska projekt.
- KTK:s partnerorganisationer har varit aktiva i samordningen av kvinnoorganisationernas bidrag till EU-kommissionens framstegsrapport för Kosovo för 2009 och 2010.

Sidas resultatbedömning samt bedömning av risker:

Inga avvikelser från den ursprungliga projektplanen har rapporterats och utbetalningar har skett enligt avtal. En av de största riskerna i projektet är det beroende som skapas hos samarbetsorganisationerna; de flesta lokala partners är helt beroende av KtK:s finansiering. En annan risk är att projektets omfattar ett mycket brett område. I den beredning av fortsatt stöd som kommer att göras under hösten kommer Sverige att uppmana KtK att tydligt beskriva hur man tänker arbeta mer fokuserat och för ökad uthållighet.

3.3.2 Bedömning av strategins sektormål inom demokratiskt styre och mänskliga rättigheter

Sektormål:

- *(a) Kosovos förvaltning stärks genom att aktuella institutioner arbetar demokratiskt, effektivt och i linje med EU:s normer.*
- *(b) Stärka det civila samhällets förmåga att delta mer aktivt i samhällsutvecklingen.*

Bedömning av utvecklingen mot sektormålen

Sida bedömer att processen att uppnå det första sektormålet utgör en stor utmaning. Uppbyggnaden av demokratiska institutioner i Kosovo startade på en tämligen grundläggande nivå och den offentliga förvaltningen är fortfarande svag. Bristen på tillräckligt kvalificerad personal inom den offentliga förvaltningen och statsförvaltningen är fortfarande ett problem. Det är fortfarande brist på civilsamhällesorganisationer som arbetar med att övervaka rättsstatsprincipen, antikorrupcion, brott mot mänskliga rättigheter och yttrandefrihet. Fortsatt stöd till civila samhället behövs.

Bedömning av Sveriges bidrag mot målen:

Sverige eftersträvar att bidra till kapacitetsuppbyggnad inom statliga institutioner. Stödet till statistikmyndigheten har såväl möjliggjort för regeringen att ta fler informativa beslut som ökad information till allmänheten. Kapaciteten inom myndigheten är dock fortfarande låg och dess mandat är oklart. En utvärdering av Sveriges och Dfid:s stöd på statistikområdet genomförs under hösten, och kommer att koordineras med Eurostats utvärdering senare i år. Slutsatser från utvärderingen kommer att vara vägledande inför beredning av möjligt framtida stöd. Sverige har gett stöd till utvecklingen av fastighetsskatt i landet med mycket goda resultat; skatteintekningarna har ökat med 59 %. Kosovos regering har inkommit med en förfrågan om stöd även för beskattning av mark. Stödet till det lokala civila samhället i kommuner har bidragit till en utökad dialog mellan olika aktörer och har lett till utvecklingen av deltagandeprocesser inom lokal planering. Kvinnor har ökat sitt deltagande i politiken både på lokal som nationell nivå. I syfte att koordinera stödet till civila samhället har, med stöd av EU:s medlemsstater, en koordineringsgrupp som leds av Sverige bildats. Det svenska engagemanget har resulterat i att Sverige ombetts att delta i den lokala rådgivande kommittén för TACSO (kapacitetsstöd till civila samhället inom ramen för EU:s stöd).

4. Biståndseffektivitet

Biståndseffektivitetsmålet/ processmålet med strategin är:

- *I ökad utsträckning sträva efter att använda Kosovos egna strukturer för att planera, genomföra och följa upp utvecklingsinsatser.*

Samarbetet i Kosovo ligger väl i linje med strategins mål att använda Kosovos egna strukturer och finansiella system. Sverige har en framträdande och samordnande roll inom samtliga tre sektorer och driver, i samarbete med Kosovos regering, processer mot sektorprogramstöd. Den stora utmaningen framåt är att uppmuntra andra givare att ansluta sig till gemensamma program vad beträffar planering, uppföljning och finansiella mekanismer. Som ett led i detta avser Sida att vara mer proaktivt vad gäller att initiera analytiskt arbete för att stödja dialogen mellan regeringen och givarna. Dialogen måste lyftas till att omfatta övergripande frågor och nationella system, vilket väntas leda till att Kosovos regering kan samordna givarna och öka sitt eget ägarskap.

5. Dialogfrågor

Övergripande dialogfrågor enligt strategin är:

- *Svenska regeringens tematiska prioriteringar.*
- *Biståndseffektivitet i enlighet med Parisagendan.*

Ingen dialogplan har ännu utformats. Enligt strategin ska dialogen i första hand föras i anslutning till svenskfinansierade insatser inom de tre sektorerna. Sverige har fokuserat på dialog kring principerna för biståndseffektivitet, vilket har lett till att två sektorprogram håller på att utvecklas. I flertalet av de pågående projekten är de tematiska principerna integrerade och har bland annat resulterat i att demokratiska och deltagande processer för planering och utveckling av lokala strategier har blivit introducerade i miljösektorarbetet. Sverige har även betonat vikten av jämställdhet i till exempel stödet till skogssektorn, vilket bland annat resulterat i att flera kvinnliga studenter därmed blivit tilldelade stipendier för studier inom skogsbruk.

6. DE TRE TEMATISKA PRIORITERINGARNA

De tre tematiska prioriteringarna sammanfaller till viss del med sektorerna i samarbetsstrategin, men Sida försöker även i så hög utsträckning som möjligt integrera samtliga tematiska prioriteringar i de olika insatserna, några exempel är:

Miljö/klimat

I december 2010 utökades skogsbruksprojektet med en ny komponent som innebar att projektet fick ett starkare miljöfokus. Projektet innefattar nu till exempel arbete med att öka skolbarns miljömedvetenhet och att tillsammans med den lokala befolkningen i bergsområden utveckla potentiella möjligheter för eko-turism. I RAE (Roma, Ashkali, Egypt) samhällen har miljömedvetenhet och återvinning använts som möjliga områden för skapandet av ny arbetstillfällen. Inom ramen för IBCM projektet så har miljökonsekvensbedömningar gjorts i samband med byggnationsprocesserna.

Jämställdhet

Sverige har lagt stor vikt vid att främja kvinnors deltagande, exempel på detta är stöden till lokala miljöhandlingsprogram respektive privata skogsägare där särskild uppmärksamhet ägnats frågan om aktiv medverkan av både män och kvinnor. Inom ramen för stödet till och dialogen med framtagandet av den utbildningsstrategiska planen har jämställdhet lyfts som en prioriterad fråga.

Mänskliga rättigheter/Demokrati

Sverige har bidragit till en ökad medvetenhet om äganderätt genom att anordna studiegrupper samt individuell rådgivning och att representera RAE-intressen i egendomstvister före rättegång. Kosovo Education Strategic Plan tar sin utgångspunkt i 'inclusion' och 'life-long learning' utifrån ett MR perspektiv. De lokala miljöhandlingsplanerna har haft inflytande på hur strategier och handlingsplaner på lokal nivå tas fram i deltagande processer tillsammans med det civila samhället och privata företag.

7. DE TVÅ PERSPEKTIVEN

Samtliga projekt syftar till att förbättra deltagande i det politiska och offentliga livet. Situationen för RAE-minoriteter är problematisk i Kosovo. Syftet med stödet till minoritetsgrupper i Mitrovica genom Danish Refugee Center är att bidra till den övergripande integrationen av RAE-grupper i samhället. Detta genom att erbjuda möjligheter för lika rätt till utbildning, anställning och deltagande. Civil Rights Defenders bidrar till ökad möjlighet till grupper som saknar personliga identitetshandlingar. Sedan 2009 har över 5000 individer (minoritets/majoritets grupper) på så sätt fått ökad tillgång till civila, politiska, sociala och ekonomiska rättigheter. Kvinnoorganisationer har fått stöd i att göra sin röst hörd på lokal nivå och därigenom fått tillträde till, och möjlighet att påverka, planerings- och beslutsprocesser. KtK har genom sina lokala partners framgångsrikt företrätt offer som utsatts för könsrelaterat våld genom att etablera ett närmare samarbete med lokala myndigheter. Kvinnliga privata skogsägare har fått stöd i att tillvarata sina rättigheter. Stödet till utbildningssektorn syftar till att förbättra möjligheterna för en kvalitativ utbildning för alla. Framsteg kan ses vad gäller processen mot ökat deltagande, men detta har inte alltid lett till ökat ansvarstagande och öppenhet från myndigheternas sida.

8. DEN KONTEXTUELLA RAMEN

Kosovo är en ung nation. Den nationsbyggande processen i Kosovo efter självständigheten fortsätter att vara en mycket utmanande och komplex. Det finns en ständig risk för att den etniska konflikten ska eskalera, framför allt i de norra serbdominerade kommunerna och detta reflekteras även i resten av landet. Den osäkra politiska situationen utgör allvarliga utmaningar och svårigheter när det gäller riskreducering av insatserna.

En halvtidsöversyn av den svenska samarbetsstrategin för Kosovo 2009-2012 gjordes i maj 2011. Slutsatsen från översynen är att strategin är fortsatt relevant och därför rekommenderades en förlängning av strategiperioden till slutet av 2014 samt en ökning av landallokeringen.